

PLÁN NOVÝCH NÁRODNÍCH PARKŮ? V MEZÍCH ZÁKONA

MICHAEL HOŠEK

Ing. MICHAEL HOŠEK

V letech 2002-2013 pracoval na AOPK ČR, z toho od roku 2005 jako náměstek ředitele odpovědný za dokumentaci ochrany přírody včetně sledování jejího stavu, a za mezinárodní spolupráci včetně praktické implementace evropské legislativy. Poté krátce působil na MŽP. V letech 2012-2021 byl členem Rady Světového svazu ochrany přírody (IUCN). V období 2014-2021 byl členem Rady a Vice Prezident federace EUROPARC, a od roku 2021 slouží jako její Prezident. Od roku 2014 se věnuje především rozvoji firem konsorcia [INTEGRA Group](#).

Ve Fóru ochrany přírody 1/2022 vyšel článek Petra Hladíka: [Plán nových národních parků](#) vysvětlující důvody k návrhu na vyhlášení dvou nových národních parků: Křivoklátsko a Soutok. Ty jsou v programu současné vlády uvedeny jako priority v oblasti ochrany přírody.

V textu je několik nepřesností, které v konečném vyznění článku představují národní parky (NP) v jiném než reálném světle. Považuji za nutné je uvést na pravou míru.

NÁRODNÍ PARKY V ČR DEFINUJE ZÁKON, NE KATEGORIZACE IUCN

Text P. Hladíka v podstatě pomíjí, že NP (jeho účel, cíl a způsob péče) je definován zákonem o ochraně přírody a krajiny. Ten prošel v roce 2017 novelizací, která byla zaměřena především na NP, konkrétně na sjednocení přístupu k této kategorii. Základním předpokladem je v jejím případě ochrana přírodních procesů na více než polovině plochy každého NP.

Naopak, kategorizace IUCN nemá v ČR žádnou legislativní oporu a nemůže tedy být základem k výběru vhodných území. K tomu jsem se již obsáhle vyjádřil v roce 2013 v časopise *Ochrana přírody*. Na tehdejších skutečnostech se nic nezměnilo, text je tedy plně platný i dnes ([Kdy je národní park národním parkem? Ochrana přírody 2/2013](#)).

Málokterý stát v Evropě, pokud vůbec nějaký, má svou kategorizaci chráněných území založenou na kategorizaci IUCN. Ta je používána pouze jako dobrovolný mezinárodní reporting. Všechny země však mají, stejně jako ČR, legislativní rámec pro každou svou kategorii chráněného území včetně NP a tím se řídí. My máme ten svůj také a měli bychom se jím tedy řídit také.

NÁRODNÍ PARK NENÍ EVOLUČNÍ VRCHOL PYRAMIDY

Z textu také vyplývá, že je NP chápán jako „kvalitativně nejvyšší“ kategorie. S tímto neporozuměním se NP potýká dlouhodobě.

Všechny kategorie chráněných území jsou si z hlediska územní ochrany přírody rovnocenné a doplňují jedna druhou. Každá má konkrétní cíl a používá k jeho dosažení různý způsob péče - od ochrany přírodních procesů, až po zcela aktivní péči. Bohužel, NP je spíše než jako součást celistvého systému kategorií chráněných území dlouhodobě vnímán jako jakýsi „symbol kvality“. Nemám bohužel jiný recept na nápravu tohoto omylu, než přestat tuto ideu jedinečnosti NP oproti ostatním kategoriím aktivně živit.

CÍLE VERSUS KOMPETENCE

Chápu, že je NP jako zákonný institut kompetenčně silnější než CHKO v tom, že má ve správě státní lesy na svém území. Pokud však nějaké území jednoznačně odpovídá svými potřebami kategorii CHKO, mělo by být jako CHKO vyhlášeno. V případě vyhlášení jako NP, nastane rozpor s cíli, které má NP v praxi plnit, a nakonec tím daný produkt kompromituje ostatní NP v ČR a biodiverzitu v daném území může spíše ublížit.

Argument, že v současnosti „státní správce lesů v daném území“ nezajistí potřebnou péči a je nutné zde vyhlásit NP, je platný. Ale jen v případech, že má území opravdu potenciál ochrany přírodních procesů na většině uvažovaného a dostatečně velkého území.

JAK MÁ VZNIKOUT NÁVRH NÁRODNÍHO PARKU?

V posledním odstavci článku autor:

- navrhuje konkrétně vyhlášení NP Soutok bez ohledu na to, že toto území neodpovídá kritériím NP,
- deklaruje, že globální pojetí NP neexistuje (argument pro vyhlášení NP Soutok),
- odává, že v každém případě musí vyhlášení nového NP předcházet debata zainteresovaných stran s cílem najít společenskou shodu.

Přiznám se, že se mi v této kombinaci argumentů těžko orientuje. K bodům a) a b) jsem se již vyjadřoval, jen zopakují: globální jednotné pojetí kategorie NP neexistuje, protože existují ta národní, včetně našeho. A pokud již naše zákonem kodifikované pojetí máme, měli bychom je ctít. V tomto směru se ohrazuji proti referenci mé přednášky z roku 2017 (uvedené v textu článku), dle které volám po větší flexibilitě v ochraně přírody, tedy i u vnímání kategorie NP. To je dezinterpretace. Pokud volám po flexibilitě, pak v diverzifikaci zdrojů a kapacit tak, aby byly v budoucnu více vyrovnané mezi vládní (veřejnou), nevládní a soukromou sférou. To se ostatně již přirozeně děje. Naopak tam, kde má ochrana přírody jasná a obecně přijímaná

pravidla, nehodlám je nijak zpochybňovat. Podporuji je, protože přílišný prostor pro individuální rozhodování namísto systematického přístupu v konečném důsledku způsobuje neobhajtelnost takto prosazovaných řešení.

V době sepsání této reakce byl zveřejněn pořad Českého Rozhlasu Plus k tomuto tématu. Tam i ministryně životního prostředí upřednostňuje oproti vládnímu programu pro území namísto kategorie NP statut CHKO (pořad je k dispozici [zde](#)). U bodu c) mohu jen souhlasit s tím, že by vyhlášení každého NP měla předcházet debata všech partnerů a jejich základní shoda. K tomu ale dodávám, že by měl každý takový návrh vzniknout v rámci ucelené národní koncepce rozvoje vel-

koplošných chráněných území, která má odborný základ. To však v tomto případě postrádám. Věřím, že aktualizace této koncepce by poskytla mnoho zajímavých námětů pro přemýšlení o potenciálních NP, ale i CHKO. A taková oborová diskuse by jistě vytvořila pevnější základ pro další úvahy o politických prioritách v oblasti ochrany přírody.

